

CĒSU NOVADS

Vidzeme

Vidzemes plānošanas reģions

Vidzemes statistikas reģions

“Izcila vieta dzīvei! / Senatne mūsdienās”

Cēsu novads atrodas Vidzemes plānošanas reģionā, Vidzemes augstienes ziemeļu daļā. Cēsu novada kopējā teritorijas platība ir 171,73 km². Cēsu novadu veido Cēsu pilsēta (novada administratīvais centrs), kā arī Vaives pagasts. Cēsis dibinātas 1206. gadā – tā ir trešā vecākā pilsēta Latvijā. Cēsu novads robežojas ar četrām pašvaldību teritorijām – Priekuļu, Pārgaujas, Amatas un Vecpiebalgas novadu. Visas Cēsu novada kaimiņu pašvaldības atrodas Vidzemes plānošanas reģionā.

Attālums no Cēsu pilsētas līdz Rīgai ir 87 km, bet līdz Valmierai – 27 km. Valsts nozīmes autoceļš Rīga–Veclaicene atrodas 9 km no novada, savukārt vēl viens valsts nozīmes autoceļš Inčukalns–Valka atrodas 16 km attālumā no Cēsu pilsētas. Novada administratīvais centrs ir labi sasniedzams arī reģionālā kontekstā pa valsts nozīmes autoceļiem Limbaži–Cēsis un Cēsis–Madona. Cēsu pilsēta ir īpaši viegli sasniedzama, izmantojot dzelzceļa infrastruktūru Rīga–Valga maršrutā.

Cēsu novada unikālā kultūrvide un dabas vide ir galvenie priekšnoteikumi tūrisma attīstībai – plašais skaits tūrisma apskates objektu, ērti sasniedzamā dabas vide ar Gaujas ieleju u.c. Par Cēsu novada panākumiem liecina arī dalība dažādos ar radošajām un kultūras nozarēm saistītos projektos. Līdz ar to, kā nozīmīgākās darbības jomas Cēsu novadā ir noteiktas tūrisms un ar to saistītie pakalpojumi, kā arī pārtikas ražošana, kokapstrāde, metālapstrāde, kravu pārvadājumi, tirdzniecība un dažādu pakalpojumu sniegšana. Lielākie uzņēmumi pēc apgrozījuma Cēsu novadā ir AS “Cēsu alus”, SIA “M.E. LAT-LUX”, SIA “ALB” un SIA “BEĀTUS”.

Cēsu novada sociāli ekonomiskie rādītāji

Rādītājs	2010. gads	2016. gads	
Pilsētvides attīstības indekss*	39,27 (8)**	43,67 (7)**	↑
Teritorijas attīstības līmeņa indekss	0,68 (14)***	0,46 (17)***	↓
Iedzīvotāju skaits gada sākumā	19 861	18 717	↓
Iedzīvotāju īpatsvars darbaspējas vecumā kopējā iedzīvotāju skaitā (%)	65,84	62,74	↓
Bezdarba līmenis (%)	10,10	5,50	↓
Ilgstošo bezdarbnieku īpatsvars kopējo bezdarbnieku skaitā (%)	32,30	18,18 (2015.gads)	↓
Tirgus sektora ekonomiski aktīvās statistiskās vienības	1314	1735	↑
Reģistrēto jauno uzņēmumu skaits (LURSOFT dati)	92	88	↓
Pašvaldības budžeta izdevumi uz 1 iedzīvotāju, eiro	995,46	1173,17	↑
Pašvaldības budžeta kopējie ieņēmumi uz 1 iedzīvotāju, eiro	1239,22	1214,81	↓

Avots: RAIM dati, ja nav norādīts cits avots; * autoru izveidots aprēķins izvērtējuma ietvaros; ** rangs starp reģionālās nozīmes attīstības centriem; *** rangs starp visiem novadiem.

Uz 2019. gada sākumu saskaņā ar RAIM datiem Cēsu novadā dzīvoja 18 297 iedzīvotāju, no tiem ap 90% dzīvoja Cēsu pilsētā¹. Kopējais iedzīvotāju skaita samazinājums no 2010. gada – 8,55%. Cēsu novads ir blīvāk apdzīvotais reģionālās attīstības centrs Latvijā ar 105 iedz./km² (2019. gadā). Saskaņā ar RAIM datiem Cēsu novadā iedzīvotāju skaita samazinājums ir viens no zemākajiem starp reģionālajiem attīstības centriem. Apkārt esošie novadi ir zaudējuši krietni vairāku iedzīvotāju – no 13,60% (Priekuļu novads) līdz 23,25% (Vecpiebalgas novads). Neraugoties uz to, 2016. gadā Cēsu novadā iedzīvotāju īpatsvars darbaspējas vecumā ir par vairākiem procentpunktiem zemāks nekā apkārtesošajos novados. Tas ir zemāks, salīdzinot ar lielāko daļu no reģionālās attīstības centriem. 2018. gadā šī tendence turpinājās līdzīgi kā visā Latvijā.

Cēsu novadā bezdarba līmenis gan 2010. gadā, gan 2016. gadā bija zemāks nekā vidēji Latvijā. 2018. gadā tas nokritās līdz 4,3%. Ilgstošo bezdarbnieku īpatsvars kopš 2010. gada ir samazinājies līdz 18,18%, un tas ir viens no zemākajiem rādītājiem starp reģionālās nozīmes attīstības centriem un ievērojami zemāks par Cēsu novadiem blakus esošajiem novadiem.

Neraugoties uz to, ka līdzīgi kā citos reģionālās attīstības centros, arī Cēsu novadā kopumā tirgus sektora ekonomiski aktīvo statistisko vienību skaits ir palielinājies būtiski kopš 2010. gada, sākot ar 2017. gadu uzņēmumu likvidācija notiek straujāk nekā jaunu reģistrācija.

Kopumā pašvaldības budžeta izdevumi un ieņēmumi, rēķinot uz 1 iedzīvotāju, laika posmā no 2010. gada līdz 2016. gadam ir svārstījušies visai ievērojami, turklāt laika posmā no 2011. līdz 2014. gadam izdevumi uz 1 iedzīvotāju būtiski pārsnieguši ieņēmumus (vidēji par 12,1%).

¹ Saskaņā ar CSP datiem – 16 372 iedzīvotāju (Cēsīs – 15 034). Kopējais iedzīvotāju skaita samazinājums no 2010.gada 13,1%.

Gan pilsētvides attīstības, gan arī TAI indekss uzrāda, ka Cēsu novadā sociāli ekonomiskie rādītāji uzlabojas, tomēr tas noticis arī citās pašvaldībās un tādējādi Cēsu novads tikai nedaudz uzlabojis savu rangu pilsētvides attīstības indeksā.

Cēsu novada attīstības plānošanas dokumentu analīze

2008. gadā tika izstrādāta **Cēsu pilsētas attīstības programma 2008. – 2014. gadam** (turpmāk tekstā – attīstības programma), kas ietvēra vīziju:

Cēsis ir nozīmīgākais radošo industriju centrs Vidzemē ar iedzīvotājiem pievilcīgu pilsētvidi.

Pamatojoties uz attīstības programmā noteikto vīziju, tika izvirzīti trīs galvenie vidēja termiņa prioritātes:

1. **Infrastruktūras un pakalpojumu attīstība.**
2. **Ekonomiskā attīstība, konkurētspējas palielināšana un virzība uz zināšanu ietilpīgu ekonomiku.**
3. **Cilvēkresursu attīstība un nodarbinātības paaugstināšana.**

Cēsu pilsētās attīstības misija: *“Cēsis ir Vidzemes kultūras dzīves un tūrisma attīstības centrs, kurā aizvien jūtama gadsimtu elpa, kas sakoptas un tīras vides ietverta vilina viesus no visas pasaules. Mēs dzīvojam drošā un dinamiskā Eiropas pilsētā, kas atvērta jaunām idejām un radošai uzņēmējdarbībai. Mūsu bērni aug stiprās ģimenēs, ir lepnī par šo pilsētu un vēlas dzīvot Cēsīs”.*

2015. gadā izstrādāta **Cēsu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam** (turpmāk tekstā – attīstības stratēģija)², kas ietver vīziju:

“Cēsu novads – tā ir iekārojamākā dzīvesvieta Latvijā!

Cēsu novada **iedzīvotājs – vērtība un ilgtspējīgas izaugsmes** centrālais elements, īstenotājs un virzītājs. Cēsu novadā katram iedzīvotājam un novada viesim tiek nodrošināta **augsta dzīves kvalitāte**. Novada iedzīvotāji veido un veicina **jaunrades un radošuma uzplaukumu**, kopīgi tiek veidota **uzņēmējdarbībai un inovāciju** radīšanai labvēlīga vide. Novada iedzīvotāji pastāvīgi rūpējas par novada unikālajām **kultūras un dabas vides bagātībām**, nodrošinot Cēsu novada **kā izcila tūrisma** un labsajūtas galamērķa atpazīstamību”. Attīstības stratēģijā noteiktas trīs galvenie stratēģijas mērķi:

1. Augsta iedzīvotāju dzīves kvalitāte.
2. Saglabāta un attīstīta unikāla kultūrvide, pilsētvide un dabas vide.
3. Spēcīga un konkurētspējīga uzņēmējdarbības vide.

Īstenotie pilsētvides ieguldījumi (sīkāk skatīt tālāk profilā) visnotaļ kompleksi iekļaujas attīstības programmas noteiktajās prioritātēs, kā arī attīstības stratēģijā noteiktajā vīzijā, īpaši liekot akcentu uz prioritātes “Infrastruktūras un pakalpojumu attīstība” izaicinājumu risināšanu.

² Cēsu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015.-2030.gadam
(http://www.cesis.lv/uploads/files/C%C4%93su%20Strat%C4%93%C4%A3ija_2015_final.pdf)

ES fondu ieguldījumi pilsētvidē 3.6. prioritātē

Pilsētvides 3.6.1.1. aktivitātes “Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru izaugsmes veicināšana līdzsvarotai valsts attīstībai” ietvaros Cēsu novadā ir īstenoti pieci projekti (skat. zemāk tabulā).

Kopējais projektu finansējums 15,87 milj. eiro, t.sk. ERAF finansējums – 14,52 milj. eiro. Cēsu novadā tika rīkota projektu priekšatlase to iesniegšanai 3.6. prioritātē. Būtiskākie faktori, kas noteica projekta izvēli, tika norādīti:

- 1) projekta atbilstība 3.6.1.1. aktivitātes nosacījumiem;
- 2) projekta atbilstība attīstības programmai un pašvaldības izvirzītajiem mērķiem;
- 3) nepieciešamība realizēt projektus, kas veicinātu ekonomisko attīstību pašvaldībā.

3DP/3.6.1.1.0/08/IPIA/VRAA/005

Cēsu pils kompleksa revitalizācija tūrisma attīstībai

(uzsākts 2009. gadā, pabeigts 2012. gadā, īstenots 36 mēnešos)

Cēsu pils komplekss pēc projekta īstenošanas, 2014.gads.³

Mērķis	Veicināt Vidzemes reģiona tūrisma un kultūras nozaru konkurētspējīgu attīstību, saglabājot un attīstot Valsts nozīmes kultūras pieminekļa – Cēsu pils kompleksa – vēsturisko un ekonomisko vērtību, sasniedzot pilnvērtīgu pieejamību un sasniedzamību dažādām sociālā iedzīvotāju grupām.
Sasniegtais	Veikta pils rekonstrukcija un telpu renovācija, muzejā izveidota pastāvīga ekspozīcija, kā arī ierīkota izstāžu un konferenču zāle.

³ attēls no Cēsu Tūrisma informācijas centra tīmekļa vietnes (<http://turisms.cesis.lv/ko-redzet/top-objekti/cesu-viduslaiku-pils/>)

	Tāpat ir nodrošināta kultūras tūrisma objekta pieejamība personām ar funkcionāliem traucējumiem.
Projekta kopējās izmaksas	2,11 milj. eiro, no tiem ERAF – 1,94 milj. eiro.

<p align="center"><i>3DP/3.6.1.1.0/09/IPIA/VRAA/001</i> Cēsu pilsētas maģistrālo ielu rekonstrukcija (uzsākts 2009. gadā, pabeigts 2012. gadā, īstenots 40 mēnešos)</p>	
Mērķis	Rekonstruēt pilsētas maģistrālās ielas, lai veicinātu pilsētas un rajona ekonomisko progresu, iedzīvotāju dzīves līmeņa celšanos un sekmētu pilsētas autoceļu atbilstību vispārējām prasībām, paaugstinot transporta sistēmas efektivitāti, kā arī optimizējot satiksmes kustības organizāciju un izveidojot atbilstošu transporta infrastruktūru.
Sasniegtais	Rekonstruēti vairāki maģistrālo ielu (Gaujas ielas, Valmieras ielas, Jāņa Poruka ielas, Līgatnes ielas, Cīrulīšu ielas, Vaives ielas) posmi , uzlaboti ielas tehniskie parametri, tādējādi palielinot ielu caurlaidspēju un iespēju efektīvi virzīt satiksmi.
Projekta kopējās izmaksas	3,94 milj. eiro, no tiem ERAF – 3,48 milj. eiro.

3DP/3.6.2.1.0/14/IPIA/VRAA/004
Cēsu pilsētas maģistrālo ielu rekonstrukcija, 2.kārta
(uzsākts 2010. gadā, pabeigts 2012. gadā, īstenots 25 mēnešos)

Zaķu ielas pārvads pār Bērzaines ielu pēc rekonstrukcijas, 2018. gads⁴

⁴ attēls no "Google Maps"

(https://www.google.lv/maps/@57.3114477,25.2558958,3a,75y,357.63h,92.58t/data=!3m6!1e1!3m4!1sNnsRGEdb_FrtmVtKRu3bkw!2e0!7i13312!8i6656)

Mērķis	Rekonstruēt pilsētas maģistrālās ielas, lai veicinātu pilsētas un rajona ekonomisko progresu, iedzīvotāju dzīves līmeņa celšanos un sekmētu pilsētas autoceļu atbilstību vispārējām prasībām, paaugstinot transporta sistēmas efektivitāti, kā arī optimizējot satiksmes kustības organizāciju un izveidojot atbilstošu transporta infrastruktūru.
Sasniegtais	Rekonstruēti vairāki maģistrālo ielu (Zaķu ielas pārvads pār Bērzaines ielu, Akmens ielas, Saules ielas un Vaives ielas) posmi , uzlaboti ielas tehniskie parametri, tādējādi palielinot ielu caurlaidspēju un iespēju efektīvi virzīt satiksmi.
Projekta izmaksas	kopējās 1,07 milj. eiro, no tiem ERAF – 1,03 milj. eiro.

<p style="text-align: center;"><i>3DP/3.6.1.1.0/10/IPIA/VRAA/005</i></p> <p style="text-align: center;">Daudzfunkcionālā centra “Vidzemes mūzikas un kultūras centrs” izveide (uzsākts 2010. gadā, pabeigts 2014. gadā, īstenots 41 mēneša laikā)</p>	
 <p style="text-align: center;"><i>Vidzemes mūzikas un kultūras centrs pēc projekta īstenošanas, 2014.gads.⁵</i></p>	
Mērķis	Izveidot Vidzemes daudzfunkcionālo centru, dažādojot un paplašinot kultūras produktu un pakalpojumu klāstu, veicinot to teritoriālo pieejamību visiem Vidzemes reģiona iedzīvotājiem, attīstot kultūru kā būtisku Vidzemes reģiona tautsaimniecības sastāvdaļu un sekmējot reģiona konkurētspēju un pievilcību darba un dzīves apstākļiem.
Sasniegtais	Rekonstruēta un paplašināta Kultūras centra ēka , izbūvējot modernu, daudzfunkcionālu, reģionālas nozīmes

⁵ attēls no Vidzemes koncertzāles “Cēsis” tīmekļa vietnes (http://cesukoncertzale.lv/lv/par_koncertzali/).

	kultūras un kultūrizglītības centru, tādējādi uzlabojot reģiona kultūrvidi un nodrošinot kvalitatīvu un daudzveidīgu kultūras piedāvājumu reģiona iedzīvotājiem un paaugstinot kultūrizglītības piedāvājumu un apguvi.
Projekta kopējās izmaksas	6,16 milj. eiro, no tiem ERAF – 5,76 milj. eiro.
Projekta rezultātu uzturēšanas izmaksas un radītie ieņēmumi	Laika posmā no 2014. līdz 2016. gadam nemainīgas uzturēšanas izmaksas - 10 956,00 eiro. Ieņēmumi pieauguši būtiski – no 621 tūkst. eiro (2014. gadā) līdz 905 tūkst. eiro (2016. gadā).

3DP/3.6.1.1.0/13/IPIA/VRAA/008

Cēsu Centrālās bibliotēkas ēkas renovācija un pieejamības nodrošināšana
(uzsākts 2013. gadā, pabeigts 2015. gadā, īstenots 23 mēnešos)

Cēsu Centrālās bibliotēkas ēka pēc projekta īstenošanas, 2018.gads.⁶

Mērķis	Izveidot daudzfunkcionālu reģiona un novada bibliotēku, dažādojot un paplašinot pakalpojumu klāstu, veicinot to pieejamību visiem iedzīvotājiem un palielinot pilsētas pievilcību, tādējādi sekmējot reģiona konkurētspēju un pievilcību darba un dzīves apstākļiem.
Sasniegtais	Renovēta un paplašināta Centrālās bibliotēkas ēka, labiekārtota apkārtējā teritorija, izveidota zaļā zona ar zālāju

⁶ attēls no Cēsu novada tīmekļa vietnes (<http://www.cesis.lv/lv/sakums/aktualitates/kultura/pasakumi-un-izstades-cesu-centralaja-bibliot-15>)

	un apstādījumiem, izbūvēta Nolikta iela un Pļavas iela, kā arī ietves pie teritorijai pieguļošām ielām.
Projekta izmaksas kopējās	2,57 milj. eiro, no tiem ERAF – 2,29 milj. eiro.

Cēsu novada pašvaldība norādījusi, ka projekti palīdzējuši risināt uzņēmējdarbības attīstības, nodarbinātības un konkurētspējas vajadzības, kā arī tūrisma attīstības, dzīves kvalitātes un pakalpojumu pieejamības veicināšanu.

Pašvaldība aptaujas anketā arī norādījusi, ka *“projektu realizēšana veicinājusi uzņēmējdarbības attīstību Cēsīs, jo palielinājies tūrisma mītņu un ēdināšanas iestāžu skaits, palielinājies tūristu skaits nesezonā, Cēsu atpazīstamība ir pieaugusi Vidzemes un valsts mēroga, kā arī starptautiskā mērogā. Tāpat ir augusi iedzīvotāju apmierinātība ar brauktuvi un ietvju stāvokli, par ko liecina pašvaldības Apkaimju tikšanās un ar iedzīvotājiem pārrunātie jautājumi”*⁷.

Papildinātība ar citiem ES fondu 2007. - 2013. gada plānošanas perioda projektiem

Pavisam Cēsu novadā ES fondu 2007. – 2013. gada plānošanas periodā 3DP ietvaros īstenoti 61 projekts 50,37 milj. eiro apmērā, no tiem ES fondu finansējums 40,41 milj. eiro.

Lielākie ieguldījumi veikti komunālās saimniecības projektā *“Cēsu ūdenssaimniecības attīstības projekta III kārtā”* (kopējais finansējums 7,12 milj. eiro, no kuriem KF finansējums 6,05 milj. eiro), kā arī projektā *“Daudzfunkcionālā centra “Vidzemes mūzikas un kultūras centrs” izveide”*, kas tika īstenots divu aktivitāšu ietvaros 3.4.3.1. “Nacionālas un reģionālas nozīmes daudzfunkcionālo centru izveide” un 3.6.1.1. aktivitātē (skat. iepriekš).

Cēsu novadā **par papildinošiem var uzskatīt 20 projektus ar kopējo finansējumu 28,47 milj. eiro**, kas tiešā veidā būtu saistāmi ar pilsētvidi (skatīt zemāk):

Projekta nosaukums	ES fondi, milj. eiro	Kopā, milj. eiro
Atjaunojamo energoresursu siltumavota līdz 0.3MW izbūve	0,06	0,11
Atjaunojamo energoresursu siltumavota līdz 8MW jaunbūve	1,34	2,67
Atsevišķu maģistrālās siltumtrases posmu un atzaru rekonstrukcija	0,10	0,26
Cēsu internātpamatskolas - rehabilitācijas centra aprīkojuma un infrastruktūras uzlabošana	0,14	0,14
Cēsu pilsētas pirmsskolas izglītības iestāžu renovācija	0,42	0,52
Cēsu pilsētas pirmsskolas izglītības iestāžu renovācijas 2.kārta	0,35	0,40
Cēsu pilsētas tranzītielas - Gaujas ielas - rekonstrukcija	1,04	1,39
Cēsu pilsētas tranzītielas – Pētera ielas - rekonstrukcija	1,74	2,05
Cēsu pilsmuižas parka atjaunošana tūrisma attīstībai	0,93	1,11
Cēsu Profesionālās vidusskolas kompleksa attīstība	3,11	3,66
Cēsu ūdenssaimniecības attīstības projekta III kārtā	6,06	7,13
Cēsu ūdenssaimniecības attīstības projekta IV kārtā	0,54	0,64
Daudzdzīvokļu mājas renovācija siltumnoturības uzlabošanai	0,07	0,10
Daudzfunkcionālā centra "Vidzemes mūzikas un kultūras centrs" izveide	4,93	5,80
Kvalitatīvai dabaszinātņu apguvei atbilstošas materiālās bāzes nodrošināšana Cēsu 2.vidusskolā un Cēsu Valsts ģimnāzijā	0,29	0,34
Maģistrālās siltumtrases rekonstrukcija posmā	0,24	0,61

⁷ 2018.gada vasarā veiktās aptaujas rezultāti Cēsu novadā par ieguldījumiem pilsētvides projektos.

Satiksmes drošības un transporta sistēmas organizācijas uzlabošana	0,09	0,12
Satiksmes drošības uzlabojumi pie Cēsu pilsētas 3.pirmsskolas izglītības iestādes	0,24	0,28
Siltumtrases rekonstrukcija Cēsīs Akmens un Valmieras ielas kvartālā	0,06	0,14
Stacionāra infrastruktūras uzlabošana SIA „Cēsu klīnika”	0,85	1,00
Kopā	22,60	28,47

Avots: ES struktūrfondu un Kohēzijas fondu vadības informācijas sistēma 2007-2013.

Projektos, kas tiešā veidā saistāmi ar pilsētvidi, Cēsu novadā **visvairāk ES fondu finansējums ieguldīts komunālās saimniecības inženierinfrastruktūrā** (8,39 milj. eiro) un **izglītības, kultūras un tūrisma jomās** (5,86 milj. eiro), bet vismazāk ēku energoefektivitātes jomā (74 tūkst. eiro). Salīdzinot starp visiem veiktajiem ES fondu ieguldījumiem Cēsu novadā, jāsecina, ka vairāk ir ieguldīts tieši **policentriskās attīstības jomā** – 3.6.1.1. aktivitātes ietvaros realizēti pieci projekti par ERAF finansējumu 14,51 milj. eiro apmērā.

Cēsu novads	ES fondi, milj. eiro	Kopā, milj. eiro	Projektu skaits
inženierinfrastruktūra	8,39	11,55	7
kultūras un tūrisma infrastruktūra	5,86	6,91	2
izglītības infrastruktūra	4,30	5,05	5
ielas u.c. satiksmes (transporta) infrastruktūra	3,12	3,85	4
veselības aprūpes infrastruktūra	0,85	1,00	1
sociālās aprūpes infrastruktūra	0,07	0,10	1
kopā	22,60	28,47	20

Avots: ES struktūrfondu un Kohēzijas fondu vadības informācijas sistēma 2007-2013.

Pašvaldība ir izcēlusi vairākus kā īpaši nozīmīgus projektus, kas papildina realizētos pilsētvides aktivitātes projektus. Daži no tiem ir:

1. *“Daudzfunkcionālā centra “Vidzemes mūzikas un kultūras centrs” izveide” (3DP/3.4.3.1.0/09/IPIA/CFLA/02, īstenots no 2009. līdz 2014. gadam). Rezultātā – rekonstruēta un paplašināta ēka 3173 m² platībā, izbūvētas zāles un telpas dažādu funkciju nodrošināšanai.*
2. *“Cēsu pilsmuižas parka atjaunošana tūrisma attīstībai” (3DP/3.4.2.1.1/08/APIA/LIAA/004, īstenots no 2009. līdz 2012. gadam). Rezultātā – atjaunota lietusūdens kanalizācijas sistēma pilsmuižas parkā, rekonstruēts estrādes skatītāju laukums un gājēju celiņu tīkls, renovēts Riekstu kalna Veccēsu pils mūris, izbūvēts gājēju tiltiņš un piestātne, kā arī citas darbības.*
3. *“Cēsu Profesionālās vidusskolas kompleksa attīstība” (3DP/3.1.1.1.0/13/IPIA/VIAA/007, īstenots no 2012. līdz 2015. gadam). Rezultātā – uzbūvēts jauns vidusskolas komplekss, modernizēta mācību bāze, sakārtota teritorija 1,34 ha platībā, izbūvēts jauns stāvlaukums.*
4. *“Atjaunojamo energoresursu siltumavota līdz 0.3MW izbūve Turaidas ielā 7, Cēsīs, Cēsu novadā” (3DP/3.5.2.1.1/13/APIA/LIAA/003, īstenots no 2013. līdz 2015. gadam). Rezultātā – izbūvēts granulu katls Turaidas ielā 7, nodrošinot siltuma zudumu samazinājumu konkrētajā siltumavotā, samazinot kurināmā patēriņu un saražotās siltumenerģijas izmaksas.*
5. *“Atjaunojamo energoresursu siltumavota līdz 8MW jaunbūve Rūpniecības ielā 13a, Cēsīs, Cēsu novadā” (3DP/3.5.2.1.1/10/APIA/LIAA/015, īstenots no 2011. līdz 2013. gadam). Rezultātā – uzbūvēta jauna, moderna katlumāja, uzstādot tajā divus koksnes biomasas ūdens sildāmos katlus, kā arī dūmgāzu kondensācijas ekonomāizeru.*

6. *“Stacionāra infrastruktūras uzlabošana SIA „Cēsu klīnika” operāciju blokā un diagnostikas nodaļā kvalitatīvas ārstēšanas un efektīvas saimniekošanas nodrošināšanai” (3DP/3.1.5.3.1/10/IPIA/VEC/012, īstenots no 2010. līdz 2012. gadam). Rezultātā – veikta operāciju bloka un diagnostikas nodaļas telpu renovācija un rekonstrukcija, kā arī nodrošināta pieejamība personām ar funkcionāliem traucējumiem.*
7. *“Atsevišķu maģistrālās siltumtrases posmu un atzaru rekonstrukcija no Eduarda Treimaņa Zvārguļa un Dzelzceļa ielu krustojuma līdz siltuma kamerai TK-13, no siltuma kameras TK-13.2 līdz siltuma kamerai TK-16.1, līdz dzīvojamām mājām Valmieras ielā 23A, Valmieras ielā 23B, Valmieras ielā 25, Festivāla ielā 44, Birzes ielā 1, Cēsis, Cēsu novadā un no maģistrālās siltumtrases Loka ielā līdz dzīvojamai mājai Loka ielā 6, Cēsis, Cēsu novadā” (3DP/3.5.2.1.1/11/APIA/LIAA/013, īstenots no 2012. līdz 2014. gadam). Rezultātā – nomainīti visvairāk nolietotie trašu posmi, kuriem bija vislielākie siltuma zudumi un kuros visbiežāk notika avārijas.*
8. *“Stikla rūdīšanas tehnoloģijas ieviešana ražošanā” (2DP/2.1.2.2.2/11/APIA/LIAA/101) (no 2011. līdz 2012. gadam). Galvenās darbības – iegādātas un uzstādītas stikla rūdīšanas līnijas un veikta darbinieku apmācība.*

Cēsu novada pašvaldība anketā norādījusi, ka 3.6. prioritātes realizētos projektus papildinājis arī EEZ finanšu instrumenta programmas “Kultūras un dabas mantojuma saglabāšana un atjaunināšana” ietvaros realizētais projekts *“Cēsu viduslaiku pils saglabāšana reģiona sociālekonomiskai attīstībai”*, kas finansēts no neliela apjoma grantu shēmas “Kultūras mantojuma saglabāšana” (kopējais projekta finansējums 276 tūkst. eiro, no kuriem EEZ finansējums 249 tūkst. eiro). Projekta ietvaros veikta Cēsu viduslaiku pils rietumu torņa restaurācijas un rekonstrukcijas darbi, tādejādi nodrošināta tā pieejamība un drošība apmeklētājiem, sniedzot iespēju uzlabot pašreizējos kultūras pakalpojumus un ieviest jaunu kultūras piedāvājumu Cēsu viduslaiku pilī.

Papildinātība ar ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas perioda projektiem

Cēsu novada pašvaldības realizētos 3.6. prioritātes projektus līdz 2019. gada 1. decembrim (noslēgts līgums) papildina šādi ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas perioda pilsētvides projekti 3.3.1. un 5.6.2. SAM ietvaros:

➤ 3.3.1. SAM

1. *“Rīgas ielas posma rekonstrukcija uzņēmējdarbības vides uzlabošanai, Cēsis, Cēsu novadā” (3.3.1.0/16/I/004, plānotais īstenošanas termiņš - 17.10.2019). Plānots: 1) rekonstruēt Rīgas ielu; rekonstruēt ūdensapgādes un kanalizācijas tīklus, lietussūdens kanalizāciju, renovēt bruģa segumu, sakārtot ietves un nobrauktuves; 2) līdz 2023. gadam radīt 7 jaunas darba vietas un piesaistīt privātās investīcijas 450 000,00 eiro apmērā. Projekta kopējās izmaksas: 736 424,07 eiro, t.sk. ERAF - 391 615,69 eiro.*

➤ 5.6.2. SAM

2. *“Degradēto teritoriju revitalizācija Cēsu novadā 1.kārta” (5.6.2.0/16/I/001, īstenots 2018.gadā). Rezultātā: veikta trīs ielu pārbūve 1,23 km garumā, caurtekas rekonstrukcija, lietussūdens kanalizācijas un ielas apgaismojuma izbūve. Projekta īstenošanas laikā pilnībā ir sasniegti divi iznākuma rādītāji – atjaunota degradētā teritorija 8,8254 ha platībā, kā arī piesaistītas 5,04 milj. eiro privātās investīcijas. No iznākuma rādītājiem vēl ir plānots radīt 19 jaunas darba vietas (izpildāms līdz 2023. gadam). Projekta kopējās izmaksas: 576 231,56 eiro, t.sk. ERAF - 488 092,76 eiro.*

3. *“Degradēto teritoriju revitalizācija Cēsu novadā II kārtā”* (5.6.2.0/18/I/015, īstenošanas termiņš - 30.12.2021). **Plānots:** 1) atjaunot Cēsu pilsētas degradēto teritoriju 20,64 ha platībā, kurai ir liels potenciāls uzņēmējdarbības attīstībai (paredzēts iegādāties divas zemes vienības ar apbūvi un piemērot tās uzņēmējdarbības veikšanai, veikt Robežu ielas un Rūpniecības ielas (posmā no Robežu ielas līdz Palmu ielai) pārbūvi, Ata Kronvalda ielas pārbūvi posmā no Valmieras ielas līdz Jāņa Poruka ielai, Baltās ielas izbūvi ar komunikācijām un Eduarda Veidenbauma ielas posma pārbūvi); 2) līdz 2023. gadam radīt 48 jaunas darba vietas un piesaistīt privātās investīcijas 4 896 066,00 eiro apmērā. **Projekta kopējās izmaksas:** 4 830 327,29 eiro, t.sk. ERAF - 1 837 668,42 eiro.
4. *“Degradēto teritoriju revitalizācija Cēsu novadā 3.kārtā”* (5.6.2.0/ 17/I/004, īstenots 13.10.2019, kopā – 22 mēnešos). **Rezultātā:** veikta divu ielu pārbūve 1,22 km garumā, veicot lietus ūdens kanalizācijas pārbūvi, gājēju ietves izbūvi, kā arī ielas apgaismojuma pārbūvi. Līdz 2023. gadam plānots radīt 22 jaunas darba vietas, piesaistīt 1,1 milj. eiro privātās investīcijas, kā arī atjaunot degradēto teritoriju 2,53 ha platībā. **Projekta kopējās izmaksas:** 1 254 601,85 eiro, t.sk. EARF - 993 686,18 eiro.

ES fondu ieguldījumus papildinošie projekti Cēsīs un Cēsu novadā

Papildus ES fondu projektiem, Cēsu novadā ir realizēti vairāki projekti, kuri finansēti no citiem fondiem periodā no 2008.-2017.gadam un kuri cieši saistāmi pakalpojumu nozares kontekstā (*skatīt zemāk*):

Fonds	Projektu skaits	Kopējais finansējums, milj. eiro
EELVRU	3	0,52
ELFLA	5	0,23
ETS/EST-LAT	3	0,48
EZF	1	0,03
KPFI	4	1,69
LIFE	1	1,28
Kopā	17	4,23

Avots: VARAM sniegtā informācija.

Visvairāk projektu īstenoji ELFLA – Cēsu novada Vaives pagastā veikta Ezera ielas rekonstrukcija, aktīvās atpūtas parka “Rīdzene” izveidošana un Vaives tautas nama “Kaķukrogs” siltināšana, tāpat veikta infrastruktūras pilnveidošana, aprīkojuma iegāde kultūras un izglītības pasākuma piedāvājuma uzlabošanai, kultūras saglabāšanai un attīstībai, kā arī citi pasākumi.

KPFI četru projektu ietvaros par kopējo finansējumu 1,69 milj. eiro veikti siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas un energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumi pašvaldību ēkās, Saules kolektoru uzstādīšana Cēsu pilsētas pirmskolas izglītības iestādēs, kā arī elektromobiļu iegāde Cēsu novada pašvaldībā.

Savukārt pārrobežu sadarbības programmu ietvaros realizēti projekti, lai veicinātu koka produktu izmantošanu enerģijas radīšanai, tādejādi izmantojot bioenerģijas kurināmo fosilā kurināmā vietā, kā arī vairāki ar tūrisma nozari saistīti projekti, piemēram, lai attīstītu velo-tūrisma attīstību Cēsu novadā.

Galvenie savstarpēji papildinošo projektu rezultāti ar ietekmi uz sociālo, ekonomisko un rekreācijas jomu⁸

Redzamākie un būtiskākie pilsētvides objekti:

1. Izbūvēti jauni ūdensvada un kanalizācijas tīkli (22 km garumā) un rekonstruēti vecie tīkli (6 km), kā arī izbūvēts jauns spiedvads (1,09 km) un veikta vecā spiedvada rekonstrukcija (4,22 km).
2. Kopumā visu realizēto projektu ietvaros rekonstruēti ielu (t.sk. maģistrālo ielu) posmi vairāk nekā 13,5 km garumā.
3. Vairākos ielu posmos ir veikta lietus ūdens kanalizācijas un ielas apgaismojuma izbūve, kā arī komunikāciju infrastruktūras pārbūve.
4. Renovēta un paplašināta Cēsu Centrālā bibliotēkas ēka (1609,8 m² platībā), kā arī labiekārtota apkārtēja teritorija (620 m²).
5. Rekonstruēta un paplašināta Cēsu Kultūras centra ēka, izbūvējot modernu, daudzfunkcionālu centru – Vidzemes koncertzāli "Cēsis".
6. Atjaunota degradētā teritorija 8,8254 ha platībā, kā arī vairākās teritorijās ir veikta labiekārtošana un apzaļumošana.

Ieguldījumu rezultātā ir veicināta Cēsu pilsētas un novada teritorijas uzņēmējdarbības attīstība, kā arī tūrisma un kultūras nozaru konkurētspējīga attīstība. Projekti ir sekmējuši tūrisma pakalpojumu pieaugumu, palielinājis pašnodarbināto skaitu, attīstījušies jauni uzņēmumi. Līdz ar to projektiem kopumā bijusi pozitīva sociāli-ekonomiskā ietekme uz novada attīstību:

Lietotāju skaits	Tūristu skaits	Bezdarba līmenis
↑	↑	↓
<i>Centrālās bibliotēkas reģistrēto lietotāju skaits pieaudzis par 30% (no 2009. līdz 2017.gadam)</i>	<i>Tūristu skaita pieaugums par 5%, kā arī Viduslaiku pils kompleksa apmeklētāju skaita pieaugums par 8% (no 2009. līdz 2016.gadam)</i>	<i>Būtiski samazinājies bezdarba līmenis – par 4,6 pp. (no 2009. līdz 2017.gadam)</i>

⁸ Projektu rezultāti iegūti no realizēto projektu atskaitēm un pašvaldību aizpildītajām anketām.